

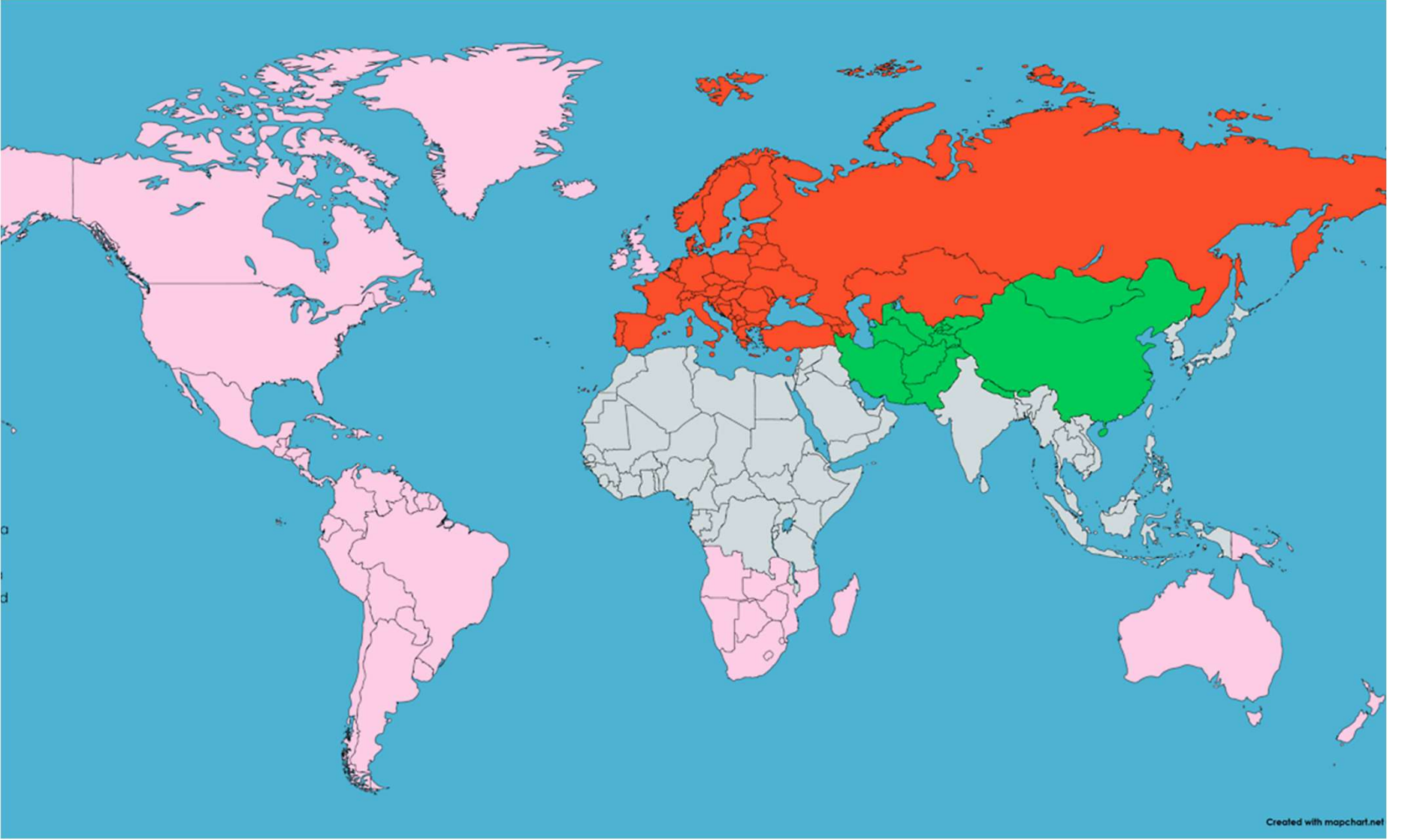
1984 ve Sovyetler Birliği

Umut AÇIKEL

1984 Yazıldığında Dünya

- Egemen güçlerin bölgeleri paylaştığı bir dünya düzeni oluşturma fikri Orwell'e 1944'te Stalin, Roosevelt ve Churchill'in Tahran Konferansı'nda buluşması sonrasında gelmiş. Kitap 1944'ten 1949'a, Orwell'in hastalığına kadar yazılıyor, ve 1950'de yazar hayatını kaybediyor.
- Bu esnada ABD Japonya'ya atom bombaları atmış, Nazi Almanyası müttefikler tarafından yenilgiye uğratılmış, daha yeni aynı safta savaşmış olan ABD ve Sovyetler Birliği yükselen iki süper güç olarak birbirlerine karşı düşmanca denilebilecek bir tutum içerisine girmeye başlamış. Kitap da bundan sonraki geleceği bir distopya olarak tasvir etmiş.

1984'te Dünya

Toplum Düzeni

- 1984'te toplumun %85 gibi büyük bir kısmını proleterler oluşturuyor. Kalanın büyük bir kısmı dış parti üyesi, küçük bir azınlık ise iç parti üyesi. Parti üyelerinin hayat standardı proleterlere göre daha yüksek, aynı şekilde iç parti üyelerinin standardı dış parti üyelerininkine göre oldukça yüksek. Winston ve Julia O'Brien'in evine gittiğinde onun uşakları olduğunu, televizyonu kapatabildiğini ve şarap içtiğini görüyorlar. Aynı şekilde Julia'nın iç parti üyelerinden edindiği gerçek kahve, gerçek şeker, güzel çikolata vs. gibi ürünler Winston'a bir dış parti üyesi olarak yabancı geliyor. Bu durum Sovyetler Birliği'ndekine oldukça benziyor. Orada da birçok tüketim ürünü (özellikle de ithal olan ve az bulunanlar) çok benzer bir şekilde dağılıyor. Halkın hiç görmediği ürünleri partide pozisyonu iyi olanlar bulabiliyor.

Tarihsel Haklılık

- Hem 1984'teki Parti'nin hem de Sovyet Komünist Partisi'nin kendi iktidarlarını tarihsel olarak haklı gördüğü bir anlatı sunduğunu görüyoruz. İki tarafta da silindir şapkalı kapitalistlerin halkı sefalete uğrattığı ve ezdiği bir düzen ve ona karşı duran, haklı bir parti düzeni öne sürülüyor. Aynı şekilde iki tarafta da Parti'nin hep haklı olduğu ve yanılmayacağı imajı yaratılıyor. Partiyi - yapıcı veya yıkıcı - eleştirmek ise cezalandırılan bir eylem. Devrim bir itiraz ile başlasa da zamanla kendi liderlerini de yok edip giderek totaliterleşiyor.

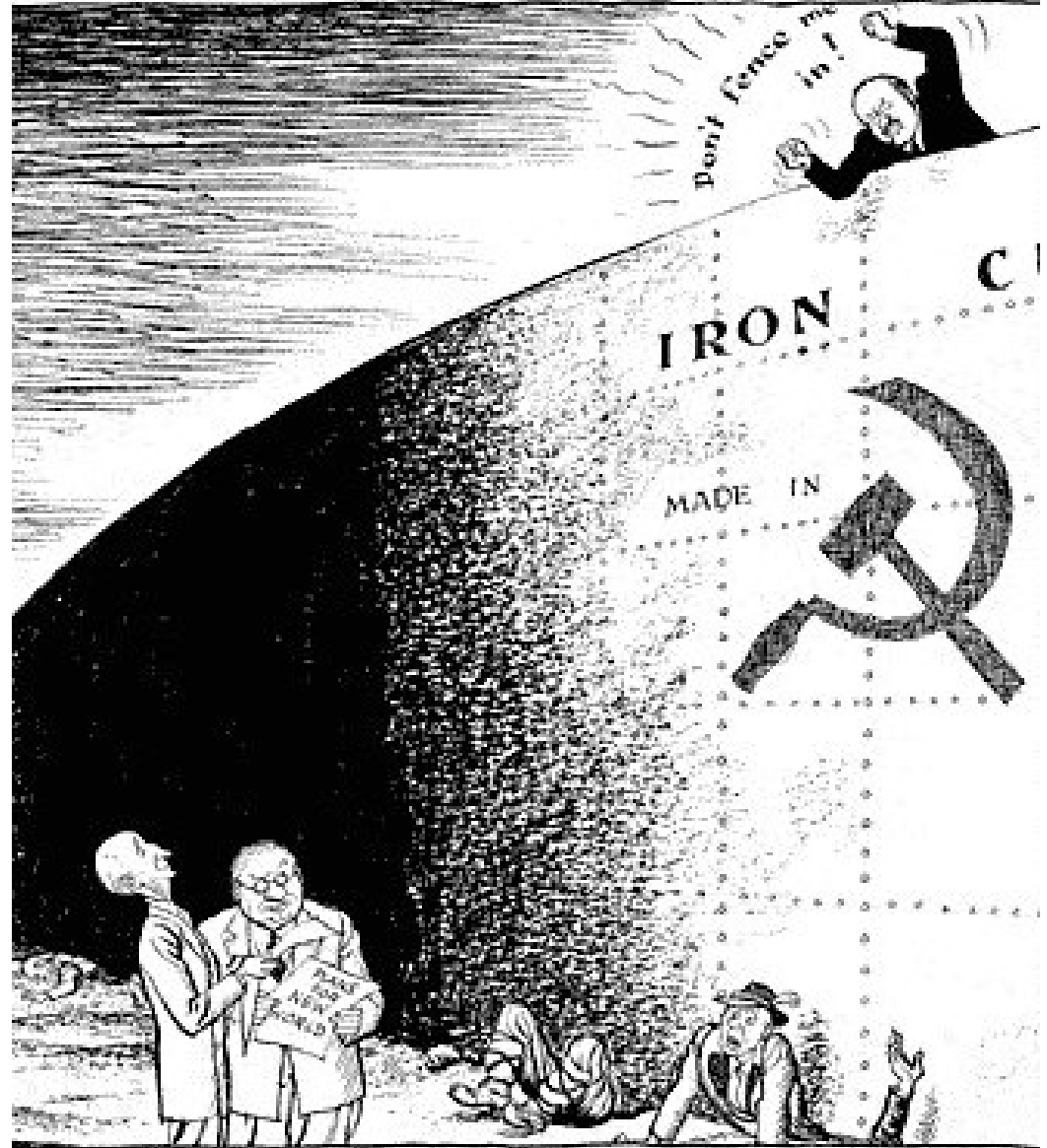
Kişilik Kültü

- Okyanusya'nın her köşesinde ve teleekranlarda sürekli Büyük Birader'in fotoğrafı ve konuşmaları yer alıyor. Parti sadakate dayalı çalışıyor ve bunun en önemli noktası da tek bir lidere olan sadakat. Tüm düzen kişilik kültürü üzerine şekilleniyor.
- Stalin'in fotoğrafları da Sovyet sokaklarında ve medyasında çok fazla yer alıyor. Rejimin güvencesi ve sembolü haline dönüşüyor. Hem 1984 hem de Sovyetler Birliği'nde partiyi ve düzeni liderin fotoğrafı temsil ediyor.

Dışa Kapalılık

- Kitapta Okyanusyalılar dünyadan tamamen kopuk halde, yanlış olduğu bilinen parti kayıtları dışında dış dünya ile iletişim imkansız. Avrasya ve Doğu Asyalıları ancak idam edilirken görmek mümkün. Anlaşıldığı üzere diğer ülkelerde de durum farklı değil.
- Bu bize “Demir Perde” kavramını anımsatıyor. İletişim, ulaşım ve bilgi alışverişi Sovyetler Birliği ve genel olarak Doğu Bloğu ile dünyanın kalanı arasında uzun süre kapalı kaldı.

Çocuklar

- Kitapta çocuklar partiye bağlı ve ebeveynlerini ihbar edebilecek şekilde yetiştiriliyor. Çocuk ve gençler için, “Gönüllü” fakat katılmamanın “şüphe çektiği” eğitimler ve aktiviteler var. Çocukluktan itibaren tamamen itaat eden ve sorgulamayan bireyler yetiştirilmesi amaçlanıyor. Parsons’ların çocukları da partinin tam olarak hedeflediği şekilde yetişiyorlar ve ebeveynlerin çocuklar üzerindeki etkisi partinin etkisinden çok daha az.

Genç Öncüler

- Sovyetler Birliği'nde kısaca "Genç Öncüler" adı verilen ve 9-15 yaş aralığındakiler için olan bir organizasyon var. Teorik olarak katılım opsiyonel olsa da neredeyse herkes katılıyor ve katılmak istenmemesi şüphe ile karşılanıyor. Komünist Parti ideolojisi doğrultusunda etkinlikler yapılıyor. Gençlerin ülkeye ve Parti'ye bağlılıklarını arttıracak şarkılar, kutlamalar, anmalar gibi aktiviteler var.

Pavlik Morozov

- Genç Öncü
- Sovyet basını tarafından anlatıldığına göre Pavlik Morozov 1932 senesinde 13 yaşındayken babasını partiye itaatsizlik sebebi ile GPU'ya ihbar ediyor ve babası idam ediliyor. Ailesi Morozov'u öldürüyor. O dönemde kahraman ilan ediliyor, hakkında şarkılar, oyunlar, biyografi kitapları ve senfonik şiir yazılıyor.
- Daha sonra yapılan iki bağımsız araştırma hikayenin neredeyse tamamının propaganda amaçlı bir kurgu olduğunu ortaya çıkarıyor.

Diğer Benzerlikler

- Sansür ve Propaganda
- Düşünce Suçu
- Tuz Madenleri ve Gulag
- 2 Dakika Nefret
- Toplumsal etkinlikler
- Geçmişin kötülenmesi
- Politize toplum yapıları

Sovyetler Birliği'nde 1984

- 1984 Sovyetler Birliği'nde çıktığı andan itibaren yasaklı bir kitap. Kitapılardan toplattırılıyor, ithal etmek veya basmak ise tamamen yasak ve cezaya tabii. Bu durum ancak SSCB'nin son yıllarında, 1988 yılında Novy Mir isimli aylık jurnal tarafından kitabın tam halinin basılması ile değişiyor. Sovyet Politbürosunun kitaba yasak koyması ve düzene tehdit olarak görmesi bana göre içinde haklı eleştirel bir anlatı olmasından kaynaklanıyor. Özellikle 1984 yılında kitap tekrar inanılmaz popüler hale geliyor ve sadece Sovyetler Birliği değil, içerdiği elementler ile çoğu toplumda güncel eleştiriler doğuruyor.

Michael Glenny

Orwell's 1984 through Soviet eyes

'Not one of the Western interpreters of 1984 has summoned up the wisdom, courage, or honesty to admit that Orwell was describing present-day capitalism', says Viktor Tsoppi

Diligent Soviet-watchers in the West noticed around the turn of the year a minor spate of articles in the Soviet press on George Orwell's novel *1984*, spread over a period of about four weeks from late December 1983 to mid-January 1984; the most notable of these pieces (there may have been others that were not monitored) appeared in widely-read national newspapers and news magazines that together cover a very broad band of readership.

First to publish on this subject was the popular news magazine *Novoye vremya* for 23 December 1983. After a suitable pause for readers to regain sobriety not only after New Year but also after the so-called 'Old New Year' (12 January, the day which was New Year's Eve before the adoption of the Gregorian Calendar in 1918 but is still used by Russians as an excuse for a binge), the *Novoye vremya* article was followed by a long piece spread over the two consecutive issues of *Izvestiya* for 15 and 16 January 1984; then on 18 January came an Orwell article from the London correspondent of *Literaturnaya gazeta*.

The immediate question raised by this no doubt coordinated series (or partly coordinated; between the three are differences of emphasis and interpretation) is this: Why should the Soviet propaganda machine attempt to exploit Orwell's fierce satire on Stalinism and thereby publicise it among Soviet readers? On the face of it, this is rather like playing ball with a primed hand-grenade: it might easily blow up in someone's face. The boldness of this exercise may reflect the increased political sophistication of the Soviet media that some Western commentators claim to have detected during the brief Andropov regime. Perhaps the most likely motivation was the urge to pre-empt the use of *1984* by Western propaganda and information agencies who aim their material at the Soviet Union; if so, then the move was no doubt intended as an antidote to the medium that reaches the largest Soviet audience — radio. The BBC Russian Service, for instance, has transmitted several programmes on Orwell

over the past few years and is indeed planning to broadcast readings of *1984* in the near future; presumably Radio Liberty and the Voice of America will not miss the opportunity either.

If this is the purpose behind these articles, then it must be considered sufficiently important to be worth the risk involved, because all three journalists in question are obliged, in varying degrees of detail, to give a summary of the story of *1984* — and hence to disclose its political aims. The authors cannot, of course, assume that their readers already know it, because Orwell's works have always been strictly on the Soviet *Index librorum prohibitorum*, and although a number of illegal typescript copies are known to circulate, their number can only be a minute fraction of the combined readership of *Izvestiya*, *Novoye vremya* and *Literaturnaya gazeta*, which runs into millions. It would therefore be extremely interesting to know whether the articles have provoked any genuine readers' letters asking how to get a copy of this devastating critique of... capitalism. For that is the gloss that these bold Soviet exegeses have put on *1984* (OED: 'Gloss. 1A...: A sophisticated or disingenuous interpretation.'), although, as mentioned above, with variants according to the taste of the authors or perhaps according to the assumed intellectual level of their readers.

The first article, by Viktor Tsoppi in the weekly news magazine *Novoye vremya*, is entitled '*1984* in 1984: Full Circle'. The peg on which he hangs his piece is a programme on *1984* due to be broadcast on New Year's Eve, 1983, by the French television channel France-3. Since there is no danger of Soviet viewers actually seeing that programme, the author is on safe ground in giving his audience a highly selective résumé of the subject-matter. Tsoppi then comes briskly to the point, which is to assert ('prove' would hardly be the right word) that Orwell's satire was not aimed at the USSR at all but at capitalism, and the USA in particular; in that sense it was indeed prophetic, he claims, although its Western interpreters have consistently been wrong about its target:

'... This is a timely moment to point out that the original title of Orwell's novel was "The Last European", and to reflect on the fact

that Transoceanica has announced its readiness to "defend" Western Europe to the last European. For paradoxical though it may seem, it is Transoceanica that today exhibits all the characteristics of the "Oceania" described by George Orwell in his dry, harsh, purposely angular, unliterary prose. Ever since its publication, Western political scientists, among whom are many Orwellologists, have been leaving dirty fingerprints on the globe as they feverishly jab at our country to discover whether the predictions of the great seer have come true. But they are jabbing at the wrong country. One of the few serious students of *1984* [Who he? MG] rightly remarked that Orwell seemed to be saying: "If we're not careful, if we don't come to our senses, this — in caricatured form — is what we may end by getting." WE — i.e. the West. WE — i.e. capitalism...'

While admitting that Orwell was no Communist supporter, Tsoppi also claims that Orwell's knowledge of Communist ideology and practice was extremely vague — an assertion necessary to support his argument that Orwell drew all his ideas about totalitarianism from the society in which he lived. That is why, he explains, all subsequent efforts by anti-Communists to make Orwell's 'garment of totalitarianism' fit Soviet socialism have failed; instead, this garment always turns out to fit another system — 'real (real'ny) capitalism' — from which Orwell took his measurements in the first place. His novel, therefore...

'... is a grim warning to bourgeois-democratic society, which, as he pointed out, is rooted in anti-humanism, all-devouring militarism and denial of human rights... But not one of the Western interpreters of *1984* has summoned up the wisdom, courage or honesty finally to admit that George Orwell, with his prophetic talent, was describing the syndrome of present-day capitalism, with which the rest of us, for want of any better alternative, are forced to co-exist, resisting with all our strength its pathologically militaristic, nuclear-missile ambitions.'

Thus it is Tsoppi's contention that *1984* never had any connection with the Soviet Union, not even with its unmentionable

Michael Glenny is the translator of Mikhail Bulgakov's *The Master and Margarita* and several works by Alexander Solzhenitsyn; he is writing a history of emigration from the Soviet Union since the revolution.

Fikirler

Benim kitapta en çok dikkatimi çeken bölüm Goldstein'in kitabı oldu. Burada Orwell'in kendi fikirlerini ciddiyetle aktardığını düşünüyorum. Goldstein sürekli savaş ve sefalet düzeninin siyasal ve ekonomik zeminini analiz edip tespitlerde bulunuyor, ve aslında Avrasya, Okyanusya ve Doğu Asya'daki düzenlerin pek bir farkı olmadığını anlatıyor. Dolayısıyla Sovyetler Birliği üzerine bir eleştiri olmaktan öte 1984'ün özellikle batı toplumları için bir uyarı kitapçığı olarak yazıldığı düşüncesindeyim.

Teşekkürler